ÓBUDAI ÁRPÁD GIMNÁZIUM

BIOLÓGIA HÁZIVERSENY 2019. november

Név, osztály:

I. VIRÁGKALENDÁRIUM: Hegyvidéki erdők, erdőszegélyek 30p/

a) Nevezd meg a képen látható növényfajokat! (5)

1.	2.	3.
4.	5.	

b) Párosítsd a fajokat a rájuk jellemző leírással! Válaszodat (a sorszámot) a rubrikába írd! (25)

a	Évelő, szára magas, akár 1 méteres is lehet.	
b	Virágzási ideje májustól júliusig tart, néha azonban augusztus közepén-végén, sőt, szeptemberben is megfigyelhetjük középhegységeinkben gyertyán- vagy bükkelegyes erdők, más üdébb erdőtípusok szegélyén.	
c	Hegyvidéki erdőszegélyeink és tisztásaink ritka ékessége. Védett.	
d	Az egész növény mirigyesen szőrős.	
e	Május végétől egész nyáron át október végéig-november közepéig nyílik, sőt, enyhe teleken decemberben is lehet látni a hosszú, elnyílt és megbarnult füzér végén élő virágokat.	
f	Virágai már május végén-június elején kinyílnak, virítanak egész nyáron, enyhe őszökön pedig akár november közepén is találkozhatunk virágzó egyedeivel tölgyesek tisztásain, erdőszegélyeken, cserjésekben.	
g	Lomblevelei hosszúkásak, lándzsásak, fonákjuk pelyhes, nyélben keskenyedő. Szélük egészen finoman fogazott, a száron alulról felfelé haladva méretük egyre kisebb lesz.	
h	Magas, törékeny (gracilis), mutatós növény. Évelő.	
i	Évelő növény, földfelszín alatti, áttelelő, vízszintes gyöktörzséből évről évre új föld feletti hajtásoka fejleszt.	
j	Vékony földfelszín alatti hajtásrendszerű, 30-60 cm magasra növő, évelő vadvirág.	
k	Virágai igen jellegzetesek, magasra emelkedve hosszabb-rövidebb füzéren ülnek. Színük sárga, a sziromlevelek harang alakú, ferdén levágott szájú pártává nőnek össze.	
l	Évelő, szára 40-60 cm magasra nő meg.	
m	Lomblevelei tenyeresek, háromhasábúak.	
n	Szára felegyenesedő, a fél métert is meghaladja.	
o	Szemben a rokonsági kör számos fajával, szívgyógyászati célokra felhasználható alkaloidokat nem tartalmaz. Nem védett.	
p	Tőlevelei szíves vállúak, hosszúkásak vagy oválisak, a nyelük hosszú. A felső szárlevelei ülők, szinte ölelik a szárat, finom csipkés szegélyűek.	
q	A virág kétoldalian részaranyos, öttagú. Színe kék, a takarólevelek a rómaiak harci sisakjához hasonló formájúak, igen látványosak.	
r	Lomblevelei nagyok és a szárral együtt dúsan szőrözöttek. Tenyeresen tagoltak, a száron feljebb elhelyezkedők lemezei hármas, az alsóbb állásúak öthasábúak.	
s	A párta színe kékesibolya, a virágok 25-30 mm-esek, hosszú füzérbe állnak, virágzáskor már bókolnak.	
t	Hazánkban ritka, csak az Északi-középhegységben és a Dunántúl nyugati részén fordul elő.	
u	Virágai sötétkékek, több-kevesebb virágból álló csomókban ülnek a száron a lomblevelek töve felett és egy pedig a szár csúcsán.	
v	Virágai öttagúak, sziromleveleik színe mélybarnás-ibolyás-vörös, kissé fodrosak, enyhén hátra hajlók. Nem védett.	
w	A tő- és szárlevelei eltérőek. A levéllemez fogas szélű, ám a tőlevelek hosszú nyelűek és szíves vállúak, a szárlevelek pedig ülők és lándzsásak.	
x	A virágok felfelé állnak, a sziromlevelek harang alakú, ötcimpás pártává forrtak. Nem védett.	
y	A nem túl száraz, dombvidéki és hegyvidéki erdők szegélyein és tisztásain bontja szirmait. A nyári erdő elmaradhatatlan virága.	

II. Hazai tájakon: A sokszínű Vértes hegység 30p/__

1. Milyen és mikori kőzet alkotja a hegységet? (2)_____
2. Mi jellemző a felszíni vízfolyásokra? (2)_____
3. Néhány itt jellemző társulást láthatsz az alábbi képeken. a) Nevezd meg őket! (4)

A	B	C	D

b) A fenti társulások hol helyezkednének el ezen az ábrán? A társulások betűjelét írd a megfelelő rubrikába! (4)

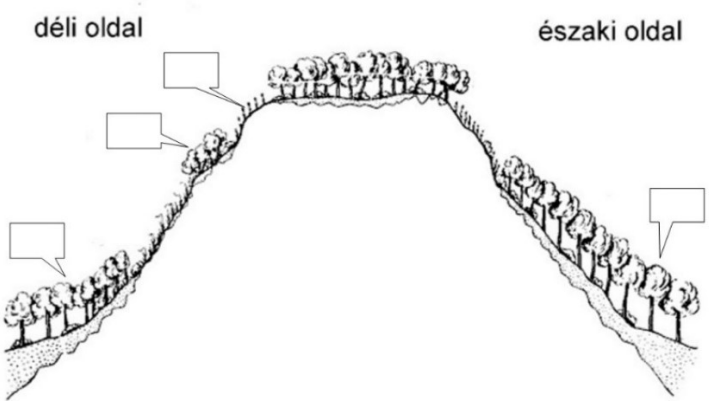

4. Milyen szempontokból fontos a Zámolyi-medencében fenntartani a legeltető állattartást? Milyen védett értékek találhatóak itt? (4)_____

_____

5. Csúcsragadozók híján milyen problémákat okoznak a nagyvadak ezen a területeken? Mely nagyvadak ezek? Miért probléma ez, miket veszélyeztetnek? Hogyan lehet szabályozni a csoportjaik méretét? (6)

_____

_____

_____

_____

6. Nevezz meg invazív növényfajokat a területen! (5)_____

_____

7. Nevezd meg a Vértes, ritka, mediterrán elterjedésű százlábúját! Hány pár lába van? Mi a legfőbb tápláléka? (2)

_____

8. Nevezz meg egy itt élő jégkorszaki maradványnövényt! (1)_____

Forrás: TermészetBúvár 2019/5. szám, internet

Leadási határidő: 2019. december 10.
Természettudományi Tanári, a biológia tanárodnak add!
NEVEDET, OSZTÁLYODAT NE FELEJTSD EL FELÍRNI!

Összesen: 60 pont/